

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK MASALALARI”

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2022-yil 19-oktabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMI DAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

“O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK MASALALARI”

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2022-yil 19-oktabr

Toshkent – 2022

adibning dunyoqarashi, badiiy uslubi, obrazli tafakkuri muhim ahamiyat kasb etsa ham, u hayotiy voqelikdan batamom uzila olmaydi, har bir yozuvchi hayotiy haqiqatni badiiy shaklda aks ettirishga intiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Umurkulov B. Lingvopotent nature of quality // International Scientific Journal Theoretical & Applied Science. 11, 79 (2019). Pp. 232-236.
2. Курбонназарова Н. Сурхондарё воҳаси тўй маросими этнографизмларининг семантик табиати ва лингвимаданий тадқиқи: Филол. фан. бўйича фалсафа доктори (PhD) дисс. – Termiz, 2021, – В. 97.
3. Маҳмудов Н. Тилнинг мукаммал тадқиқи йўллари излаб ... // Ўзбек тили ва адабиёти. – Тошкент, 2012. – № 5. – Б. 3-16.
4. Мўминов С.М. Ўзбек мулоқот ҳулқининг ижтимоий-лисоний хусусиятлари: Филол. фан. док. дисс. автореф. – Тошкент: ЎЗР ФА ТАИ, 2000, – В. 16.
5. Ҳакимов М. Ўзбек тилида матннинг прагматик талқини: Филол. фанлари док. дисс. автореф. – Тошкент: ЎЗР ФА ТАИ, 2004, – В. 13.

O‘ZBEK TILI MUSIQA TERMINLARIDA MA’NO KO‘CHIMLARI TRANSLATIONS OF MEANING IN UZBEK MUSICAL TERMS

Shohsida Eshbo‘tayeve *

Annotation. *This article describes the study of Uzbek musical terms in world and Uzbek linguistics and their construction through metaphor. Musical terms have been found to have stylistic features, such as animation, epithet, metaphor, and analogy, as they have shifted meanings in artistic style. Basically, the names of the instruments and their parts, as well as the terms of the status quo, are based on examples that serve to increase the imagery and impact of the work of art.*

Key words: *musical term, musical terminology, artistic style, metaphor, epithet, animation, analogy.*

Tilning madaniyat va san’at sohalari bilan munosabatini o‘rganish natijasida xalq ma’naviyatini ochib berishga qaratilgan ushbu tadqiqot o‘zbek tili tarkibidagi musiqiy terminlarning funksional-stilistik xususiyatlarini aniqlash orqali terminologik tizimni tartibga solish va ushbu terminlarning uslublar negizida o‘ziga xos semantik o‘zgarishlarni aniqlash yuzasidan ham muhimdir. Zero, “O‘zbek tilining xalqimiz ijtimoiy hayotida va xalqaro miqyosdagi obro‘-e’tiborini tubdan oshirish, unib-o‘tib kelayotgan yoshlarimizni vatanparvarlik, milliy an’ana va qadriyatlarga sadoqat, ulug‘ ajdodlarimizning boy merosiga vorislik ruhida tarbiyalash, mamlakatimizda davlat tilini to‘laqonli joriy etishni ta’minlash...”[1] kabi Prezidentimiz da’vatlari ham til xususiyatlarini ochib berish, tartibga solish, tarkibiy qismini sof saqlab qolish va boshqa ko‘plab vazifalarni oldimizga qo‘yadi.

Musiqiy terminlar nafaqat musiqashunoslar, balki tilshunoslar tomonidan ham alohida tadqiqot obyekti sifatida chuqur o‘rganilgan. Tatar tilshunosligida E.M.Galimova “Традиционная музыкальная культура пермских татар”[2], rus tilshunosligida J.A.Nazarova “К истории музыкальной терминологии западно европейского происхождения в русском языке (название музыкальных инструментов)”[3], Sh.D. Samushia “музыкальная терминология в современном русском языке”[4], Azarbayjon tilshunosligida Iroda Abdullayeva “Azərbaycan dilinin musiqişünaslıq terminlərinin leksik-semantik va struktur təhlili” va boshqa ko‘plab tadqiqotlarni keltirish mumkin. Jahon tilshunosligida musiqiy terminlar bugungi kunda antoposentrik paradigma asosida tadqiq etilmoqda. Uning lingvokulturologik, kongnitiv tomonlari aniqlanmoqda.

* O‘qituvchi, Alisher Navoiy nomidagi o‘zbek tili va adabiyoti universiteti, shohsidaeshbotayeve92@gmail.com

O'zbek tilshunosligida esa musiqiy terminlarni ilk bor lingvistik qonuniyatlar asosida obyekt qilib olgan tadqiqot 1981-yil filolog Sami Azizov tomonidan yaratilgan "Лексико-грамматическое исследование музыкальной терминологии узбекского языка" nomli dissertatsiya edi. Ushbu tadqiqotda musiqiy terminlarning leksik va grammatik xususiyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, N.Shodmonovning "Abdurahmon Jomiyning musiqiy atamaları"[5], Z.Aripovning "Arab musiqa terminlari tizimining shakllanishi va taraqqiyoti (X-XV asrlar O'rta Osiyo olimlarining musiqashunoslikka oid asarlari asosida)"[6] nomli dissertatsiyalar tarkibida ham o'zbek tiliga arab va fors tillaridan o'zlashgan musiqiy terminlarning shakllanishi va rivojlanishi yoritilgan. Shu bilan birga ko'pgina tadqiqotlar tarkibida musiqiy terminlar qisman izohlangan.

Musiqiy terminlarning o'ziga xos xususiyatlaridan yana biri bu ma'no ko'chishi natijasida yangi ma'nolarni hosil qilishidir. Ma'no ko'chim turlaridan metafora eng faol termin hosil qiluvchi hisoblanadi. "Terminlar sistemasida metaforaning o'rni va rolini o'rganish XX asrning 60-yillaridan boshlangan edi. M.Pavlovaning ta'kidlashicha, termin-metaforaning yuzaga kelishi har doim ham aniq individning ijodiy akti bilan boshlanadi. Metaforik ijod aktida albatta ikkita shaxs, ya'ni metaforani yasovchi va ushbu metaforaning mazmun-ma'nosini idrok etuvchi qatnashishi shart"[7]. Metafora semantik usulda yangi termin hosil qiladi. Ya'ni leksik qatlamga oid so'z muayyan sohada yangi tushunchani ifodalash uchun termin darajasiga ko'tariladi. Bu jarayonda terminga aylangan so'z o'zining uslubiy bo'yoqdorlik darajasini yo'qotib, muayyan sohaga xoslanganlik xususiyatiga ega bo'ladi. Musiqiy terminlar O.S.Petrovskaya "Формирование и развитие музыкальной терминологии исполнительского искусства на материале (русского, итальянского, английского, французского языков)"[8] nomli asarida: "Musiqiy terminologiya – bu inson faoliyatining ajralmas qismi. Inson faoliyati u yoki bu tarzda musiqa bilan bog'liqdir. Milliy tilning ozmi-ko'pmi qismini tashkil qiluvchi musiqiy terminlar nafaqat musiqachilar, balki tilshunoslar uchun ham o'rganish obyekti", - ekanligini ta'kidlab o'tadi.

Demak, musiqiy termin – doimiy kasbiy tushuncha. Semantik jihatdan yaxlit, og'zaki va yozma shaklga ega. Tilning aniq, funksional jihatdan muhim elementi.

Umumxalq tilidan metafora usulida ma'no ko'chishi natijasida hosil bo'lgan musiqiy terminlar: *Kosa* – dutor, tanbur, g'ijjak va boshqa shunga o'xshash cholg'u asboblari to'vush beruvchi *bo'shliq*[12]. Bilamizki, kosa dastlab yog'ochning ichi o'yilib ishlangan va u asosan "suyuq taomlar solish uchun mo'ljallangan oshxona anjomi" ma'nosida qo'llanilgan. Ayni shunday musiqa cholg'usining kosa kabi "o'yilgan" qismi shakl o'xshashligi asosida ma'no ko'chishiga uchrab, metafora usulida yangi musiqiy tushunchani ifodalagan: "*Kosa* – torli cholg'u asboblari dagi yog'och kosa bo'lib, unga tor tortiladi. Kosa sado berishda tordan chiqadigan to'vushni kuchaytiradi, boshqacha aytganda rezonans beradi".

"*Quloq*" so'zi o'zbek tilidagi "qulog'ini buramoq" birikmasi tarkibidagi harakat o'xshashligi asosida ma'no ko'chishiga uchraganini ko'rishimiz mumkin: "*Quloq* – torli cholg'u asboblari da torlarni tortib turuvchi yog'och yoki temir detal. Cholg'u asbobini sozlashda quloqni burash yo'li bilan torni tarang qilish yo bo'shatish mumkin. Natijada to'vush baland yo past bo'ladi". Ushbu termin asosan musiqiy cholg'u qismlarini ifodalovchi terminlar tarkibiga kiradi.

"*Qopqoq*" so'zi ham "ochiq qismni yopish" xususiyatiga ko'ra ma'no ko'shiga uchragan va cholg'u qismini ifodalovchi termin vazifasini bajargan: "...torl cholg'u asboblari da kosa ustiga yopiladigan yupqa qopqoq bo'lib, torlardan to'liqinlanib chiqqan to'vushni kuchaytirib beradi".

"*Til*" leksik qatlamga oid ushbu so'z shakli va bajaradigan vazifasi jihatdan metafora usulida ma'no ko'chishini hosil qilib: "...bir yo ikki qavatli qamishdan yasalgan yassi parcha. Puflama yog'och cholg'u asboblari ning ko'piga til qo'yilib chalinadi" kabi xususiyatlarga ega musiqiy termin shakllangan.

Ushbu terming -cha kichraytirish qo'shimchasi qo'shiladi. "*Tilcha* – yupqa va kichik plastinka bo'lib, cholg'u asboblari ning chalinadigan tomoniga biriktiriladi". "*Tirnoq*" ushbu so'z shakli va vazifasiga ko'ra ma'no ko'chishiga uchrab: "Dutor va tanburlar da tor bog'laydigan

pastki o‘rin. Bu atama ko‘proq Toshkentda qo‘llanilgan”. “*Dasta*” bajaradigan vazifasi jihatdan metafora hodisasi asosida ma’no ko‘chishi yuz bergan. Ushbu musiqiy termin musiqiy cholg‘u nomlarining “tutqich” qismini ifodalaydi: “Dasta (fors.) – torli cholg‘u asboblari maxsus, qattiq yog‘ochdan qilingan va tovush beruvchi kosaning yuqori qismiga o‘rnatilgan turli shakldagi yog‘och”. Ushbu termin o‘zlashma so‘z bo‘lib, o‘zbek tilining terminologik tizimiga xos.

“Parda – 1. Musiqa cholg‘u asboblarning ma’lum balandlikdagi tovushlarini olish uchun chap qo‘l barmoqlari bilan bosiladigan o‘rni. 2. Parda dutor, tanbur, rubobga o‘xshash cholg‘u asboblari dastaga bog‘lanadigan, qo‘y ichagidan qilingan ip. 3. Musiqali sahna asarlarining tugal yirik qismi – akt”. Ushbu termin “to‘siq” ma’nosini ifodalovchi o‘zlashma so‘zning bajaradigan vazifasi jihatdan metafora usulida ma’no ko‘chishi orqali hosil bo‘lgan.

“Qovurg‘a – dutorning kosasi ayrim yupqa taxtachalarning bir-biriga ulanishidan tuziladiki, mana shu kichik taxtachalar “qobirg‘a” deb ham ataladi”. Ushbu so‘z leksik qatlamdan terminologik tizimga shakl o‘xshashligi asosida ma’no ko‘chishi natijasida o‘tgan.

Bunday musiqiy terminlar uslubiy xoslangan bo‘lib, hissiy bo‘yoqdorlikka ega emas. Ular musiqiy terminologiya sohasining musiqiy cholg‘u qismlarini ifodalash jarayonida termin darajasiga ko‘tarilgan.

Musiqiy terminlar badiiy uslubda, asosan, she‘r va g‘azallar tarkibida turli xil semantik o‘zgarishlarga uchrab, badiiy tasvir vositasi vazifasini bajaradi. XV asrda yashab ijod etgan Ahmadiy taxallusi bilan she‘rlar yozgan ijodkorning “Sozlar munozarasi” asarida musiqiy terminlarda ko‘chim xususiyati yaqqol namoyon bo‘lgan. Masalan: “Nuql g‘amu boda yurak qonidan, Ud xijil nolishim afg‘onidin”[13]. Ushbu baytda ijodkor insongagina xos bo‘lgan “xijil bo‘lmoq” ma’nosini “ud” cholg‘usining holatini ifodalash uchun qo‘llab, badiiy ko‘chim orqali musiqiy terminga “xijil bo‘lmoq” xususiyatini yuklaydi.

“Majlisida hozir edi jam‘i soz,

Har biri bir pardada go‘yoyi roz”.

Ushbu baytda ijodkor “soz”, “parda” kabi musiqiy terminlarni badiiy ifodani jonlantirish maqsadida qo‘llaydi. Go‘yoki, barcha musiqiy cholg‘ular bir joyga yig‘ilib, o‘z pardalarida suhbatlashmoqdalar. Ma’noviy ko‘chim musiqiy terminlar orqali jonlantirilgan.

Asarda ud sozi tilga kirib: “Dediki: - Men barchangizga shohmen, Jumla maqomatin ogohmen”, - deya o‘zini har nedan ogohlik ma’nosini “maqomat” termini orqali bayon qiladi. Ya’ni “maqomat arabcha maqomlar” ma’nosini beradi. Ammo ushbu baytda u “har ne holatdan” ma’nosini ifodalash uchun qo‘llanilgan.

“Udning bu da’vosini eshitgan “tanbura” cholg‘usi:

Barcha maqomatlaringdin qolib,

Homila xotun kibi qorning solib,

Egri bo‘lib bo‘ying-u boshing sening,

Qolmadi behuda taloshing sening”, - deya go‘zal o‘xshatishni bayon qiladi. Ud cholg‘usining tashqi ko‘rinishini ijodkor ajoyib holat bilan ifodalashga erishadi. Go‘yoki, udning katta qorni “homilador ayolning qorniga” o‘xshatilib, endi uyatdan boshi egik holatda ekani aytiladi. Ahmadiy ushbu bayt orqali o‘quvchi ko‘z o‘ngida ud cholg‘usining tashqi ko‘rinishini mahorat bilan tasvirlaydi.

“Tanburaning ustidan kulgan “qo‘buz”ga:

Tanbura dedi: - qo‘buze behayo,

Ochmag‘in og‘zimni, baroyi xudo.

Kim sanga tegmas degasen mouman,

Yuzunga choruq kibi tortib sozan”.

Ushbu baytlarda “qo‘buz” va “sozan” musiqiy terminlari qo‘llangan bo‘lib, bu davrda ushbu cholg‘uning “sozan” nomli asbob orqali chalishganini go‘zal badiiy tasvir va jonlantirish orqali bayon qiladi. Bizningcha, “sozan” bugungi kundagi “kamon” bajargan vazifa, ya’ni qo‘buzning yuzini tirnab chalish vazifasini bajargan.

Ahmadiyning “Sozlar munozarasi” nomli asarida musiqiy cholg‘ular turli ko‘chimlar orqali jonlantirilgan. Asarda “yotug‘on” musiqiy cholg‘u nomi ham keltirilgan bo‘lib, uning xususiyatlarini ijodkor tanbur tilidan bayon qiladi:

“Marakada yotqurub urg‘on seni,
Xushlar urar ulki midog‘on seni”.

Demak, bu cholg‘u xalq marakalarida, to‘y-u tomoshalarida ijro etiluvchi urma-zarbli cholg‘udir. Ushbu termin bugungi kunda istorizmlar tarkibiga kirgan.

Shuningdek, munozaraga qo‘shilgan “rubob” cholg‘usini ijodkor tanbur tilida:

“Seni Abubakr Rabboni urub,

Qo‘ydi mulinglar eliga topshurib”, – deya tasvirlaydi. Bu bilan ijodkor ushbu cholg‘uning Abubakr Rabboni tomonidan yaratilganiga ishora qiladi. Shu bilan ijodkor “rubob” so‘zining “rabboni” so‘zidan shakllaniga urg‘u bermoqchi bo‘ladi.

Asarda “g‘ijjak” cholg‘usining “kamon” bilan chalinganini go‘zal o‘xshatishlar orqali bayon qiladi. Shuningdek, “kungura” nomli cholg‘uni tasvirlar ekan:

Boshing-ayog‘ing sening ikki kadu,

Sen kibi rasvo manga bo‘lg‘ay adu”, – deya bu cholg‘uning “ikki kadu”dan iborat ekanini aytadi.

Munozara yakunida ijodkor:

“Ushbu muhol uzra fig‘on tuzdilar,

Musiqoning majlisini buzdilar”, - deya musiqiy sozlar piri “musiq”ni jonlantiradi.

“Oqibatikor o‘shal jami soz,

Qildilar ohangi yarashmoqni soz” bayti orqali ijodkor cholg‘u ma‘nosini beruvchi “soz” musiqiy terminining “yaxshi” ma‘nosini beruvchi so‘z bilan omonim shaklda qo‘llash orqali tajnis san‘atini hosil qilgan.

Ahmadiyning 6 sahifadan iborat “Sozlar munozarasi” asarini tahlil etish jarayonida ijodkorning musiqa ilmidan xabardorligiga va badiiy qobilyatiga amin bo‘lindi. Chunki asarda ijodkor musiqiy terminlardan badiiy tasvir yaratishda mahorat bilan foydalanadi.

Demak, musiqiy terminlar semantik usulda metafora orqali yasaladi hamda badiiy asar tarkibida ma‘no ko‘chimiga uchrab, jonlantirish, epitet, metafora, o‘xshatish kabi uslubiy vasitalar bo‘lib kela oladi. Natijada badiiy asar ta’sirchanligi, obrazlilik ta’minlanadi. Asosan cholg‘u nomlari va ularning qismlarini ifodalovchi hamda moqom tarkibiga oid musiqiy terminlar badiiy asar tarkibida yuqoridagi vazifalarni bajaradi. Shuningdek, ushbu terminlar tarkibida snekdoxa, metanomiya usullari orqali hosil bo‘lganlarini aniqlash, ularning badiiy uslubdagi semantik taraqqiyotini belgilash kelgusidagi tadqiqatimiz maqsadidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi prezidentining farmoni. PF-5850. 21.10.2019. Lex.uz
2. Галимова Е. Традиционная музыкальная культура пермских татар. Казань, 2017.
3. Назарова Ж.А.К истории музыкальной терминологии западноевропейского происхождения в русском языке (название музыкальных инструментов). Автореф. Канд.филол.наук, 1973.
4. Самушиа Ш.Д. Музыкальная терминология в современном русском языке. Автореф. Канд.фил. наук. – Тбилиси, 1969.
5. Shodmonov N.Abdurahmon Jomiyning musiqiy atamallari. Phd. – Toshkent, 1997.
6. Aripov Z. Arab musiqa terminlari tizimining shakllanishi va taraqqiyoti (X-XV asrlar O‘rta Osiyo olimlarining musiqashunoslikka oid asarlari asosida). DSc., 2019.
7. Dadaboyev H. O‘zbek terminologiyasi. – Toshkent, 2020. – B.91.
8. Petrovskaya O. Формирование и развитие музыкальной терминологии исполнительского искусства на материале (русского, итальянского, английского, французского языков. Автореферат. Майкоп, 2009. – С. 25-30.

9. Mahmudov N. Termin, obrazli soʻz va metafora // Oʻzbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2013. – 4-son. B. – 3-4.
10. Usmonov F. Termin, metafora va sinonimiya // Nutq madaniyati va oʻzbek tilshunosligining dolzarb masalalari. Respublika ilmiy anjumani materiallari. Andijon, 2015. – B. 35.
11. Suvanov R. Metaforalar tasnifiga doir // Oʻzbek tili va adabiyoti. Toshkent, 2010. 6-son. – B. 111-112.
12. Akbarov I. Musiqa lugʻati. – Toshkent, 1987. – B.168.
13. Ahmadiy. Sozlar munozarasi. www.ziyouz.com.

PIKTOGRAFIK YOZUVNING PAYDO BOʻLISHI VA RAMZLARDAN MIXXATGA OʻTISH THE EMERGENCE OF PICTOGRAPHIC WRITING AND THE TRANSITION FROM SYMBOLS TO CUNEIFORM

Shoxida Quraqova *

Annotation. *It is known from the early times of history that humanity has used very different methods for communication purposes in different parts of the world. People primarily used visual techniques such as fire, smoke and light in communication. Acoustic sounds obtained by whistling, imitating animal sounds, yelling or hitting an object on another object, or blowing on objects of different shapes that people naturally make, various signs are also early methods of communication. Of course, these methods of communication have changed depending on the physical geography and climatic characteristics of the region. This article presents the first communication techniques and, from their development, the emergence, spread of pictographic writing and the invention of cuneiform, in general terms.*

Key words: *first communication technique, picture recording, pictographic writing, Sumerian, Cuneiform.*

Bizga maʼlumki, insoniyat tomonidan qoʻlga kiritgan eng yirik davrga xos madaniy obidalar yigʻindisi hozirgi davrga yetib kelishida yozuv muhim rol egallaydi. Agar yozuvlar boʻlmaganida qadimgi avlodlarimizdan qolgan meros, ular yaratgan yodgorliklar bizgacha yetib kelmagan boʻlardi. Yozuvning yaratilishi, uning takomillashtirilishi, jamiyat taraqqiyoti tilning rivojlanishini tezlashtirdi.

Insoniyatning yerdagi tarixiy oʻtmishi, ayniqsa, uning ijtimoiy kelib chiqishini afsuski, fanlar va tilshunoslik nuqtayi nazaridan boshidan oxirigacha va barcha tafsilotlari bilan ochib berish mumkin emas. Yuz ming yillar davomida yer yuzida mavjud ekanligi maʼlum boʻlgan bu jonot (inson) sodir boʻlgan jismoniy va ruhiy oʻzgarishlar natijasida tabiatda turli xil izlarni qoldirgan. Bu izlar maxsus iqlim sharoitida saqlanib qolgan jismlarining qoldiqlariga yoki tabiatdagi tosh va togʻ jinslari kabi moddalarga shakl berish yoki ularga turli chizmalar yoki rasmlar yasash yoʻli bilan yaratilgan.

Ehtimol, tarixning bir nuqtasida insoniyat oʻzining asosiy ehtiyojlarini qondirish uchun individual va aql-idrokdan foydalanishni boshladi; u asta-sekin butunlay tabiiy boʻlishdan xalos boʻldi va oʻz yashash maydonining belgilovchi elementi sifatida tabiiy muhit bilan oʻzaro munosabatlariga kirisha boshladi. Oʻzi va tabiat oʻrtasidagi bu oʻzaro taʼsir jarayoni insoniyat uchun cheklangan boʻlsa ham, oʻz imkoniyatlarini oʻrganishga yordam bergan boʻlishi kerak. Tabiiy muhitda odamlar inson hayotini yengillashtirish uchun keng maydonga tarqalish va oʻrtacha ibtidoiy aloqa texnikasini uzatish, ogʻzaki axborot usullari orqali boshqalarga nisbatan

* Oʻqituvchi, Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat oʻzbek tili va adabiyoti universiteti

MUNDARIJA

I.O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA TILSHUNOSLIKNING NAZARIY MASALALARI		
Shuhrat Sirojiddinov	O‘zbek tili – o‘zbek millatining buyuk qadriyati!	4
Ashirboyev S.	Areal lingvistika metodlari	5
Azimov I.	O‘zbek tilida unlilar masalasi	9
Karimov S.	Va, hamda bog‘lovchilarining stilistik xususiyatlari haqida	14
Berdialiyev A.	“Sintagma” tushunchasi va uning so‘z birikmasiga munosabati haqida	18
Xakimova M.	O‘zbek tilida belgi va uning ifodalanishi	22
Tog‘ayev T.	Sho‘rolar hokimiyatining dastlabki davrlarida O‘zbekistonda til siyosati	26
Ermatov I.	Sintaksis terminlari tizimida giponimiya va ekvonimiya hodisalarining kesishuvi	30
Turdibekov M.	Shimoliy Tojikiston toponimlarining rang-tus semasiga munosabati (ko‘k va sariq ranglar misolida)	38
Bobomurodova Sh.	O‘zbek xalq maqollarida qo‘llanilgan sonning ifoda imkoniyatlari	41
Saidxonov M.	Sukut – kommunikatsiyaning nol shakli	44
Умиров И., Умирова У.	Синонимия парафразов	49
Lafasov U.	Ohoriy o‘zbek romanlari va lingvopoetik tahlil	52
Adizova N.	Buxoro tuman toponimiyasining lisoniy-etimologik tasnifi	56
Asadov T.	Badiiy matnda neologizm-semema va uning leksikografik talqini	59
Sobirova D.	O‘zbek bolalar she‘riyatida qo‘llangan fonografik vositalar	62
Madaminova M.	Lisoniy munosabat mahsuli bo‘lgan diskursning pragmalingvistik talqini	67
Sadinova N.	Sifatlashlarning lingvopoetik xususiyatlari. (Anvar Obidjon she‘rlari misolida)	70
Turdimurodov S.	Evfemizmlarda graduonimik munosabatning ifodalanishi	73
Jumashov D.	Payt ma‘nosidagi ko‘makchilarning semantik-funksional xususiyatlari	76
Bozorova S.	XX asrning 20-yillari o‘zbek gazetalari tili	79
G‘aniyeva L.	Davlat boshqaruvi terminlarining shakllanishi va taraqqiyoti	83
Yilmaz T.	Abdulla Oripov she‘riyatida Alisher Navoiy, til va stilistika	87
Turdiqulov Sh.	Toponimikada insulonim va xoronimlar	92
Yodgorov J.	Onomatop – tovushli makonning lisoniy birligi sifatida	94
Rahimova Z.	Yoshlar jargoni	97
Muzaffarova Z.	Erkin Vohidov she‘riyatida milliy ruhiyatning omonimlar vositasida ifodalanishi	100
Jamoliddinova I.	“Qat‘iyat” konseptining o‘xshatishlar orqali ifodalanishi	104
Jo‘ranazarova N.	Frazeologik ma‘no xususida	106
Ergasheva D.	Qahramon nutqiy faoliyati – inson olam obrazining tarkibiy qismi	108
Eshbo‘tayeveva Sh.	O‘zbek tili musiqa terminlarida ma‘no ko‘chirlari	112
Quraqova Sh.	Piktografik yozuvning paydo bo‘lishi va ramzlardan mixxatga o‘tish	116